

Nr 8.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående vissa riksdagsvaktmästares pensionsförhållanden.

I en inom första kammaren under nr 280 väckt motion, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, hemställer herr *Holmbäck* »att riksdagen ville besluta att de vaktmästare, som äro födda 1888 eller tidigare och tjänstgöra hos riksdagen, skola för den tid riksdagen icke är samlad få åtnjuta dem tillkommande pensioner, oavsett att de samma år erhållit avlöning från riksdagen för den tid riksdagen pågått».

Till stöd för motionen anföres följande:

Genom beslut vid 1947 års riksdag ordnades anställnings- och pensionsförhållandena för de vaktmästare, som äro anställda vid riksdagen. Vaktmästarna fingo årslön, mot skyldighet att under den tid riksdagen icke är samlad tjänstgöra hos andra myndigheter, samt pension men förklarades samtidigt skyldiga att avgå vid 63 års ålder. De vaktmästare, som voro födda 1888 eller tidigare, undantogs emellertid från beslutet. De få tjänstgöra upp till 70 års ålder men åtnjuta lön blott för den tid de tjänstgöra hos riksdagen. Rätt till tjänstepension erhöles de genom beslut vid 1948 års riksdag.

För närvarande tjänstgöra i riksdagen tre vaktmästare, som tillhöra nu angivna kategori. De pensioner, till vilka de kunna bli berättigade, synas låga — för en av de tre vaktmästarna beräknades den av de utredningsmän, vilkas utlåtande ligger till grund för 1948 års riksdagsbeslut, till 1 884 kronor per år för den tid vaktmästaren är mellan 63 och 67 år, och för den följande tiden till 1 512 kronor per år — men beloppen äro uträknade efter samma grunder som för de yngre vaktmästarna och föranleda ingen erinran. Pensionerna utbetalas för närvarande icke förrän vederbörande avgått ur riksdagens tjänst. För tid, då riksdagen icke är samlad, uppbära ifrågakvarande äldre vaktmästare alltså varken lön eller pension från riksdagen. Denna regel synes åter vara hård. Den bakomliggande tanken är uppenbarligen, att en arbetsför person har möjlighet att genom arbete i öppna marknaden försörja sig och sin familj under de månader riksdagen icke arbetar. För en person över 63 års ålder erbjuder det emellertid ofta svårigheter att få lämpligt arbete. Det synes vara billigt, att de vaktmästare, varom är fråga, finge för den tid riksdagen icke är samlad åtnjuta motsvarande del av pensionen.

Över motionen har utskottet inhämtat yttrande från *fullmäktige i riksgäldskontoret*, vilka i skrivelse den 22 februari 1951 anfört följande:

Motionen berör allenast tre riksdagsvaktmästare, nämligen L. Jönsson, G. Bergman och H. Malmgren, vilka äro de enda i tjänst kvarstående av den kategori av ursprungligen 12 s. k. »äldre vaktmästare» med födelseår 1888 eller tidigare, som vid omläggningen från och med år 1948 av riksdagsvaktmästarnas anställnings- och avlöningsförhållanden undantogs från helårsanställning med inplacering i viss lönegrad. Dessa äldre vaktmästare anställas särskilt för varje riksdag och åtnjuta som kompensation för den kortare tjänstgöringen en högre månadslön än de helårsanställda vaktmästarna. De

äga dessutom enligt tillämpad praxis rätt att under förutsättning av full tjänstduglighet kvarstå i tjänst till 70 års ålder. För att närmare belysa de med motionen avsedda vaktmästarnas nuvarande och föreslagna avlöningsförhållanden i jämförelse med en helårsanställd riksdagsvaktmästares i högsta löneklassen (10:13) lämnas här nedan några löneuppgifter, där det röriga tillägget beräknats till 20 %.

	Mån.- lön i rdgen	Ber. mån.- pension vid 63—67 års ålder	Tjänst- gjorde 1950 i rdgen ca	Skulle enl. motionärens förslag under år 1950 ha uppburit i		
				lön	pension	summa
Jönsson, f. 1885	682	221	7 m.	4 774	1 105	5 879
Bergman, f. 1886	¹ 720	241	8 m.	5 760	964	6 724
Malmgren, f. 1888	682	188	7 m.	4 774	940	5 714
Vaktm. i 10:13	608	—	12 m.	7 296	—	7 296

Såvitt bekant ha dessa äldre vaktmästare hittills i stort sett lyckats skaffa sig lämpligt fyllnadsarbete mellan riksdagssessionerna. Även om möjligheterna härtill nu kunna bli mer begränsade i mån av, tilltagande ålder, torde — med hänsyn till rådande brist på arbetskraft — lämpligt arbete ändock kunna förväntas stå till buds för de ifrågavarande vaktmästarna även under de få år som återstå, innan de uppnå 70 års ålder, då de måste avgå med pension. Riksdagens ekonomibyrå torde härvid, om så påkallas, komma att lämna sin medverkan i den utsträckning, som kan visa sig möjlig.

Fullmäktige finna sålunda motionärens förslag, som skulle medföra en faktisk lönerreglering för de tre namngivna vaktmästarna, knappast sakligt grundat och det bör enligt fullmäktiges mening så mycket mindre komma i fråga att nu införa särskilda lönerregler för dessa tre vaktmästare som systemet med icke helårsanställda riksdagsvaktmästare står inför sin snara avveckling. Härtill kommer, att motionärens förslag icke torde vara möjligt att genomföra rent lönetekniskt. Förslaget innebär nämligen, att pension skulle utgå endast under en del av året, en anordning som icke står i överensstämmelse med gällande pensionsförfattningar. En tänkbar anordning är däremot att bevilja vederbörande vaktmästare avsked med pension och därefter medge dem återanställning under riksdagssessionerna såsom extra vaktmästare med viss fyllnadslön. Fullmäktige ha emellertid i ett tidigare fall avböjt en framställning härom från en med pension avgången »äldre» vaktmästare och ha ej nu funnit skäl frångå denna ståndpunkt.

Under återopande av det anförda avstyrka fullmäktige bifall till motionen.

Utskottet. Enligt 1947 års riksdags beslut fingo de hos riksdagen anställda vaktmästarna årslön mot skyldighet att, under den tid riksdagen icke är samlad, tjänstgöra hos andra myndigheter, samt pension, varjämte de förklarades skyldiga att avgå vid 63 års ålder. Från detta beslut undantogs emellertid de vaktmästare, som voro födda 1888 eller tidigare, s. k. »äldre» vaktmästare. Vaktmästare tillhörande denna kategori få tjänstgöra upp till 70 års ålder men åtnjuta lön blott för den tid de tjänstgöra i riksdagen. Genom beslut av 1948 års riksdag ha de erhållit rätt till tjänste-

¹ Uppbär som biträdande post- och klubbvaktmästare ett lönetillägg.

pension, vid avgång ur riksdagens tjänst. Under tid, då riksdagen icke är samlad, uppbära dessa vaktmästare sålunda varken lön eller pension från riksdagen.

Den gällande ordningen beträffande de äldre vaktmästarnas anställningsförhållanden, i riksdagen innebär, att de skola under den tid de icke tjänstgöra i riksdagen förtjäna sitt uppehälle genom arbete utanför riksdagen. Såsom framhålles i den föreliggande motionen, kan det dock erbjuda svårigheter för dessa personer att erhålla lämpligt arbete. Av fullmäktiges i riksgäldskontoret över motionen avgivna utlåtande framgår emellertid, att de såvitt bekant hittills i stort sett lyckats skaffa sig lämpligt fyllnadsarbete mellan riksdagarna. Det torde likväl stå klart, att möjligheterna härtill kunna bliva mera begränsade i mån av tilltagande ålder.

En förutsättning för tillämpningen av den hittillsvarande anordningen anser utskottet böra vara, att det verkligen visar sig möjligt för ifrågavarande riksdagsvaktmästare att vinna sysselsättning under den tid de icke tjänstgöra hos riksdagen. Det förhållandet att dessa vaktmästare kunna komma att under tid riksdagen icke är samlad stå utan arbetsinkomst för sitt uppehälle måste enligt utskottets mening anses otillfredsställande. Utskottet förutsätter, att riksdagens ekonomibyrå lämnar all den medverkan, som är möjlig, för att de skola kunna erhålla lämpligt arbete mellan riksdagarna. Om emellertid sådant arbete icke skulle stå att få, torde enligt utskottets mening frågan om anställningsförhållandena för dessa vaktmästare få närmare prövas.

I den föreliggande motionen har föreslagits, att ifrågavarande vaktmästare skulle för den tid riksdagen icke är samlad få åtnjuta dem tillkommande pensioner, oavsett om de samma år erhållit avlöning från riksdagen för den tid riksdagen pågått. Motionen har avstyrkts av fullmäktige i riksgäldskontoret. I anslutning till vad fullmäktige anfört vill utskottet framhålla, att det icke synes lämpligt, att dessa vaktmästare vid ett bibehållande av nuvarande avlöningsförmåner tillerkännas pension eller däremot svarande belopp under tid, då riksdagen icke är samlad. Utskottet avstyrker därför bifall till det i motionen framställda yrkandet.

Utskottet förutsätter, att fullmäktige i riksgäldskontoret ha sin uppmärksamhet riktad på här föreliggande spørsmål och till närmare övervägande upptaga frågan om vilka åtgärder som kunna vara lämpliga att vidtaga, därest det visar sig, att sysselsättning utanför riksdagen icke kan beredas ifrågavarande vaktmästare. En möjlighet, som enligt utskottets mening härvid kan förtjäna att övervägas, är att bevilja vederbörande avsked med pension och därefter medgiva vederbörande återanställning under riksdagstiden såsom extra vaktmästare med viss fyllnadslön efter fullmäktiges bestämmande.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,
att motionen I: 280 icke må till någon riksdagens åtgärd
föranleda.

Stockholm den 10 april 1951.

På bankoutskottets vägnar:

F. SEVERIN.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ewerlöf, Näsgård, Johannesson, Boo,
Domö och Söderquist*;

från andra kammaren: herrar Severin, Nilsson i Landskrona, Persson
i Norrby, Sköldin, Gavelin, Rosén och Nyberg.

* Ej närvarande vid justeringen.